

учеников начальных классов для улучшения как процесса, так и результатов обучения английскому языку на этом образовательном уровне. В статье отмечается необходимость создания условий для комплексного усвоения материала с тем, чтобы обеспечить общение на английском языке уже с первых уроков. Учителям нужно осознавать, что оптимальный учебно-воспитательный эффект может быть достигнут лишь тогда, когда материал, который изучается, связан с реальными речевыми-жизненными ситуациями, а ученики уверены в практической ценности и настоящем использовании полученных на уроках знаний.

Ключевые слова: английский язык, личностная ориентированность обучения, начальная школа, Новая украинская школа, организационные и контентные особенности.

Orlova N. V. Teaching the english language to primary school children: organisational peculiarities in the context of the new ukrainian school.

The article has analysed and summarised the content and organisational peculiarities of the English language learning process at primary school in terms of the concept of the "New Ukrainian School". The author has suggested that the inclusion of linguistic, cognitive, psychological and socio-cultural factors in the process of teaching English at primary school will have an effect on its success, and will contribute to the successful development and productive implementation of learning activities new by the content and form. The author has drawn attention to the importance of teachers' awareness of the practical significance of the principles of communicativeness, learners' active role and cultural awareness, as well as knowledge of the age-specific features, types of personality and temperament of primary school children to improve both the process and the results of teaching English at this educational level. The article has emphasised the peculiar character of studying English that consists of learning communication in English, active interaction with English-speaking representatives of other countries, other than just acquiring and mastering certain theoretical knowledge. In this context, the content of teaching English should include material and topics personally valuable for primary school children, real-life situations and material featuring country studies and cultural aspects. Primary school teachers need to comprehend that the best educational effect can be achieved only when the material being studied is associated with real-life situations, and learners are aware of the practical value and everyday use of knowledge obtained during English lessons.

Keywords: the English language, primary school, the concept of the New Ukrainian School, learner-centred teaching, communicative language teaching, active roles of learners, effective implication, educational activities, culture-based language teaching.

УДК 378.011.3-051:[001.102+008]:004

Певсе А. А.

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ВИМІРІ

Розкривається сутність поняття «інформаційна культура особистості» крізь призму завдань системи освіти в умовах сучасного етапу розвитку інформаційного суспільства. Описується посилення ролі інформаційної культури в структурі професійно-педагогічної підготовки, визначаються її чинники.

Наголошується на тому, що застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій вимагає нового підходу до визначення інформаційної культури особистості. Зазначається, що інформатизація суспільства впливає на всі сфери життєдіяльності, кардинально змінює стереотип поведінки, образ думок, їхню культуру, тощо. Саме тому процес інформатизації суспільства слід кваліфікувати як нову соціотехнічну революцію, результатом якої стало формування – інформаційного суспільства.

Ключові поняття: інформаційна культура, інформаційний простір, засоби інформаційно-комунікаційних технологій

Процес інформатизації суспільства визначається не тільки рівнем розвитку сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій, але й певною мірою залежить від рівня інформаційної культури як всього соціуму загалом, так і окремої особистості зокрема. Оскільки провідним чинником ефективності інформатизації виступає людський потенціал. Людина з високим рівнем сформованості інформаційної культури має володіти певним комплексом інформаційно-інформатичних та технологічних знань, умінь та навичок: це і володіння основним тезаурусом інформаційної галузі; грамотне формулювання своїх інформаційних потреб і запитів; здатність ефективно і оперативно здійснювати самостійний пошук потрібної інформації за допомогою як традиційних так і нетрадиційних пошукових систем; вміння працювати і обробляти великі обсяги інформації; володіння і дотримання норм і правил «інформаційної етики».

Актуальність цього питання визначається тим, що інформаційна культура особистості

виступає як важлива складова загальної культури індивідууму як ознака в інформаційному суспільстві. Вона формується впродовж всього життя, і як правило, має стихійний характер, оскільки залежить від ступеня поставлених перед особистістю завдань.

Від рівня її сформованості залежить зміст педагогічного процесу, направлено на формування у особистості якостей, необхідних для відповідності вимогам сучасного рівня розвитку суспільства.

Посилення ролі інформаційної культури в структурі професійної діяльності особистості визначається такими чинниками як: різке збільшенням обсягів інформації, що обумовлюється прискореними темпами розвитку науково-технічного прогресу; “розсіювання” інформації через диференціацію й інтеграцію педагогічної науки; швидке “зістарювання” знань через зміну наукових і соціальних парадигм.

Важливими проблемами формування інформаційної культури виступає низка чинників, серед яких: формування термінологічного словника – системи інформаційних дефініцій, що забезпечують загальну і спеціальну орієнтацію особистості в інформаційному просторі; уміння здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність, задовольняючи свої інформаційні потреби і запити; володіння стратегіями і алгоритмами інформаційного пошуку і аналізу інформаційних джерел; підготовленість особистості до ефективного використання будь-яких (традиційних і цифрових) джерел інформації; регулювання інформаційної поведінки особистості; реалізація індивідуальних особливостей в процесі інформаційної діяльності.

Сьогодні інформаційне суспільство вимагає від сучасного педагога усталених знань і умінь, особливого стилю мислення для необхідної соціальної адаптації до змін, що відбуваються в інформаційному просторі. Він повинен вільно володіти навичками ефективної взаємодії з інформаційно-освітнім середовищем в професійно-педагогічній діяльності, а інформаційна культура має виконувати певні функції, зокрема:

регулятивну – надає вирішальну дію на всю діяльність, включаючи інформаційну;

пізнавальну – пов'язана з дослідницькою діяльністю;

комунікативну – як невід'ємний елемент взаємозв'язку людей;

виховну, оскільки інформаційна культура особистості є частиною загальнолюдської культури і поведінки.

Основою сутнісного визначення поняття «інформаційна культура особистості» домінуючим є поняття “культура”, що доповнене відповідно до особливостей визначеної специфіки діяльності й виступає в ролі компонента загальної культури особистості.

У науково-педагогічній літературі використовується велика кількість визначень поняття “культура” і, відповідно, її сутності, значення тощо. Для нашого дослідження доцільно зупинитися на сутності поняття, звертаючи увагу на ті його акценти, які виявляться істотними при розшифровці уявлення, що цікавить нас, «інформаційна культура майбутнього філолога».

У філософському словнику [11, с.320] під культурою розуміється сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які виражають історично досягнутий рівень розвитку суспільства й людини і втілюють в результатах продуктивної діяльності. У вужчому розумінні культура – це сфера духовного життя суспільства, що охоплює насамперед систему виховання, освіти, духовної творчості (особливо мистецької), а також установи й організації, що забезпечують їхнє функціонування.... [11, с.320] Водночас під культурою розуміють рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльності (культура виробництва, культура праці, культура мови; правова, моральна, естетична тощо). [11, с.320]. Джерелом культури є суспільна праця, здатна практично й духовно перетворювати дійсність і саму людину (там само).

Вчені виокремлюють певну кількість рівнів поняття “культура” залежно від суспільства, соціальних груп, фахівця тощо. Відповідно до філософської відмінності онтологічних рівнів, культура має три масштаби «загальне – особливе – одиничне»: культура як спосіб існування людини, макро- або мікрогрупи, на думку соціологів, культура окремої особистості [7; 9; 11].

Культура особистості містить як твірну складову, так і окремі аспекти її розвитку. Інакше кажучи, людина упродовж життя набуває в своєму житті в суспільстві і під впливом суспільства, за участю інших людей, «привласнюючи» суспільно-історичний досвід [3; 4; 5], а це суголосно з початковим розумінням дефініції «культура», що було прийнято ще в Стародавній Греції.

У перекладі з латини поняття «культура» в означало «обробіток ґрунту», тобто зміни в природному об'єкті під впливом людини, її діяльності на відміну від тих змін, які викликані

природними чинниками. Поняття культури в широкому сенсі якраз і охоплює сферу доцільної діяльності людей, сукупність суспільних предметів на відміну від предметів природи, не перетворених людською працею.

Дослідження, які проводяться останніми роками, показують, що проблема визначення ІКО (інформаційної культури особистості) ускладнена багатозначністю цього терміну. Культура має свої глибинні сутності та забезпечує реалізацію самої діяльності, тобто способи її здійснення, а саме у вигляді сукупності (системи) певних видів діяльності і її результатів; творчий зміст діяльності; спосіб діяльності, її технології; якісна характеристика діяльності і її результатів тощо. Її можна розуміти як феномен, як частину особистого знання, загальної культури; як рівень вдосконалення знань, умінь, навичок тощо; як галузь знань, що досліджує деякі проблеми; як сферу застосування; як навчальну дисципліну.

Термін «культура» полісемічний, особливо коли в його основі різні змістові або предметні ознаки, тобто можна говорити про такі види культур як – фізична, художньо-естетична, екологічна, політична та багато ін. У цьому ж переліку знаходиться й інформаційна культура, де «інформаційна» несе велике смислове навантаження, тому роль інформаційної культури посідає особливе місце у формуванні змісту освіти, яка в добу інформаційного суспільства, покликана вирішувати принципово нові глобальні проблеми, пов'язану з підготовкою людини до життя і діяльності в абсолютно нових для нього умовах інформаційного простору. Саме система освіти повинна дати необхідні знання про нове інформаційне місце існування, формувати нову інформаційну культуру і новий інформаційний світогляд, заснований на розумінні визначальної ролі інформації й інформаційних процесів в природних явищах, життя людського співтовариства і, нарешті, діяльності самої людини.

Існує безліч тлумачень, підходів, поглядів до визначення феномена «інформаційна культура». Інколи вони діаметрально протилежні. Аналізуючи генезис інформаційної культури, виявляється її конкретно історична і соціальна обумовленість і, як результат, робляться спроби сформулювати історичну модель її розвитку, де мають поєднуватися часові чинники і компоненти.

Аналізуючи літературні джерела таких науковців як Н. Г. Джинчарадзе, О. П. Кивлюк, Л. Л. Макаренко, Ю. С. Рамський, С. А. Салогуб та ін. можна побачити, що термін «інформаційна культура» проаналізований в різних взаємозв'язках з такими поняттями, що ввійшли до наукового апарату педагогіки, як «комп'ютерна та інформаційна грамотність», «комп'ютерна та цифрова культура» тощо. На їхню думку, ІКО припускає формування необхідних знань, ціннісних орієнтацій, умінь і навичок для використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій, оволодіння нормами і правилами поведінки в інформаційному просторі.

Кожне із цих понять було актуальним на різних етапах інформатизації освіти; кожне несе певне змістове наповнення та передбачає різний рівень інформаційної обізнаності; різні технології використання електронних ресурсів... Вони мають багато спільного, але різняться своїм функціональним навантаженням. Зміст поняття інформаційної культури набагато глибший, ніж інші, оскільки передбачає – інформаційну грамотність; усвідомлену мотивацію особистості на задоволення своїх інформаційних потреб; підвищення свого загальнокультурного, загальноосвітнього і професійного світогляду; розвиток умінь і навичок інформаційної діяльності; певний стиль мислення, характеристикою якого є самостійність і креативність.

Узагальнюючи вищевикладене хотілося б зазначити, що у зв'язку з широким впровадженням засобів інформаційно-комунікаційних технологій в сферу освіти, з'явилося словосполучення «інформаційна культура», яка більш точно відображає взаємодію окремою особистості в інформаційному просторі.

Сьогодні інформатизація суспільства впливає на всі сфери життєдіяльності, кардинально змінює стереотип поведінки, образ думок, їхню культуру, тощо. Саме тому процес інформатизації суспільства слід кваліфікувати як нову соціотехнічну революцію, результатом якої стало формування – інформаційного суспільства.

Отже, з огляду на вищевикладене, можна говорити про трансформації інформаційного простору, який щоразу збагачує змістове наповнення інформаційної культури.

Перспективами подальших наших розвідок стануть дослідження інформаційно-освітнього середовища в освітньому процесі ЗВО.

Використана література:

1. Бондар В. І. Дидактика. Київ : Либідь, 2005. 264 с.

2. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). Москва : Совершенство, 1998. 608 с.
3. Гуревич П. С. Философия культуры : учеб. пособие для студентов гуманитар. вузов. 2-е изд., доп. Москва : Аспект пресс, 1995. 286 с.
4. Джинчарадзе Н. Г. Розвиток електронної демократії в Україні *Аналітика і влада*. 2012. № 6. С. 170-177. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/avlad_2012_6_28.
5. Кивлюк О. П. Освітня культура інформаційного суспільства в контексті глобалізаційної реальності *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 67. С. 225-232.
6. Макаренко Л. Л. Комп'ютерна грамотність: теорія і практика : монографія. Київ : Освіта України, 2008. 244 с.
7. Макаренко Л. Л. Інформаційне суспільство як транслятор інформаційної культури: філософський аналіз *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 82. С. 267-273.
8. Новый тлумачний словник української мови / укл. В. В. Яременко, О. М. Сліпущко: у 4-х томах. Том 2. Ж-О. Київ : Аконтіт, 1998. 910 с.
9. Рамський Ю. С. Методична система формування інформаційної культури майбутніх вчителів математики [Текст] : автореф. дис. д-ра пед. наук ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2013. 56 с.
10. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. – Москва : Народное образование, 1998. 256 с.
11. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. 2.вид., перероб. і доп. Київ : Голов. ред. УРЕ, 1986. 800 с.
12. Хуторской А. В. Современная дидактика : учебник для вузов. СПб : Питер, 2001. 544 с.

References :

1. Bondar V. I. Dydaktyka. Kyiv : Lybid, 2005. 264 s.
2. Hershunskiy B. S. Fylosofiya obrazovaniya dlia KhKhI veka (V poyskakh praktyko-oryentyrovannykh obrazovatelnykh kontseptsiyi). Moskva : Sovershenstvo, 1998. 608 s.
3. Hurevych P. S. Fylosofiya kultury : ucheb. posobyie dlia studentov humanyt. vuzov. 2-e yzd., dop. Moskva : Aspekt press, 1995. 286 s.
4. Dzhyncharadze N. H. Rozvytok elektronnoi demokratii v Ukraini *Analitika i vlada*. 2012. № 6. S. 170-177. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/avlad_2012_6_28.
5. Kyvliuk O. P. Osvitnia kultura informatsiinoho suspilstva v konteksti hlobalizatsiinoi realnosti Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. 2016. Vyp. 67. S. 225-232.
6. Makarenko L. L. Kompiuterna hramotnist: teoriia i praktyka : monohrafiia. Kyiv : Osvita Ukrainy, 2008. 244 s.
7. Makarenko L. L. Informatsiine suspilstvo yak transliator informatsiinoi kultury: filosofskiy analiz *Hileia: naukovyi visnyk*. 2014. Vyp. 82. S. 267-273.
8. Novyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy / uкл. V. V. Yaremenko, O. M. Slipushko: u 4-kh tomakh. T. 2. Zh-O. Kyiv : Akonit, 1998. 910 s.
9. Ramskiy Yu. S. Metodychna systema formuvannia informatsiinoi kultury maibutnykh vchyteliv matematyky [Tekst] : avtoref. dys. d-ra ped. nauk ; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. Kyiv, 2013. 56 s.
10. Selevko H. K. Sovremennyye obrazovatelnyye tekhnolohyy. Moskva : Narodnoe obrazovanye, 1998. 256 s.
11. Filosofskiy slovnyk / za red. V. I. Shynkaruka. 2.vyd., pererob. i dop. Kyiv : Holov. red. URE, 1986. 800 s.
12. Khutorskoi A. V. Sovremennaia dydaktyka : uchebnyk dlia vuzov. SPb : Pyter, 2001. 544 s.

Певсе А. . Информационная культура личности учителя в социокультурном измерении

Раскрывается сущность понятия «информационная культура личности» через призму заданий системы образования в условиях современного этапа развития информационного общества. Описывается усиление роли информационной культуры в структуре профессионально-педагогической подготовки, определяются ее основные факторы.

Подчеркивается, что применение средств информационно-коммуникационных технологий требует нового подхода к определению информационной культуры личности. Отмечается, что информатизация общества влияет на все сферы жизнедеятельности, кардинально меняет стереотип поведения, образ мышления, их культуру и т. д. Именно поэтому процесс информатизации общества следует квалифицировать как новую социотехническую революцию, результатом которой стало формирование информационного общества.

Ключевые слова: *информационная культура, информационное пространство, средства информационно-коммуникационных технологий.*

Pevse A. A. Information culture of the teacher's personality in the socio-cultural dimension

The essence of the concept of "information culture of personality" is revealed through the prism of the tasks of the education system in the conditions of the modern stage of development of the information society. The role of information culture in the structure of vocational and pedagogical training is described, its factors are determined.

It is emphasized that the use of information and communication technologies requires a new approach to defining the information culture of the individual. It is noted that informatization of society influences all spheres of life activity, dramatically changes the stereotype of behavior, the image of thoughts, their culture, etc. That is why the process of informatization of society should be qualified as a new socio-technical revolution, the result of which was the formation - the information society.

Keywords: *information culture, information space, ICT tools.*

УДК 378.091.313:159.954.4

Попова Л. М., Гудій С. О.

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА КАТЕГОРІЯ “ВТОРИННА МОВНА ОСОБИСТІТЬ” В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті аналізується поняття “вторинна мовна особистість”, визначаються складові компоненти вторинної мовної особистості та рівні їх реалізації у освітньому просторі іншомовної комунікації. Для виконання поставленої мети охарактеризовано феномен лінгводидактики, вторинної мовної особистості, здійснено аналіз базової категорії “мовна особистість” з метою виявлення своєрідності поняття, встановлено, що вторинна мовна особистість репрезентує здатність людини до оволодіння вербально-семантичним кодом іншої мови, тобто іншою мовно-концептуальною картиною світу. Запропоновано вважати складовими вторинної мовної особистості набір компетенцій (теоретико-понятійні, мовні, стратегічні та культурологічні), що необхідні для здійснення ефективною міжкультурної комунікації. Перспективою дослідження може бути аналіз специфіки формування вторинної мовної особистості на фактичному мовному матеріалі.

Ключові слова: *іншомовна комунікація; мовна особистість; вторинна мовна особистість; теоретико-понятійна компетенція; мовна компетенція; стратегічна компетенція; культурологічна компетенція.*

Загальна стратегія навчання іноземних мов визначається потребами сучасного суспільства та рівнем розвитку лінгвістичних, психолого-педагогічних і суміжних наук.

Актуальність дослідження полягає в необхідності винайдення резервів підвищення результату навчання студентів вищих навчальних закладів України. Вивчення творчого потенціалу має наукову і практичну актуальність в силу того, що саме індивідуальна своєрідність і творча ініціатива кожної людини, реалізовані їм в особистій, професійній і громадській сферах, є істотним ресурсом розвитку суспільства.

Проблема: Приведення змісту підготовки майбутнього вчителя іноземних мов початкових класів до відповідних умов реформування сучасної школи.

Мета статті полягає у тому, щоб обґрунтувати умови підвищення ефективності професійного вивчення англійської мови та надати практичні завдання, форми та методи роботи для активізації творчого потенціалу майбутніх учителів іноземної мови початкової школи.

Ступінь розробки проблеми. До вивчення мовної особистості зверталися лінгвісти, психологи, лінгводидакти. Й. Вейсгербер [3] і В. Виноградов [5] вивчали феномен у вузькому аспекті – як мовну особистість автора художнього твору та мовну особистість персонажа твору. О. Леонт'єв [1] розглядав мовця як мовну особистість, творця образу світу. Феномен мовної особистості також вивчали: Г. Богін (модель мовної особистості як людини, яка готова продукувати мовленнєві вчинки, створювати мовленнєві продукти) [2]; С. Воркачев (етносемантична особистість) [3]; В. Нерознак (полілектна/ загальнолюдська та ідеолектна/ притаманна певній спільноті особистість) [5]; Т. Снитко (мовна особистість західної і східної культур) [1]; В. Красик (словникова мовна особистість) [3]; О. Біляєв (національно-мовна особистість) [1]; Л. Мацько (національно-свідома україномовна особистість) [3]; Л. Скуратівський (духовна мовна особистість) [1] та інші.

У психолінгвістиці, міжкультурній комунікації, методиці викладання іноземної мови розвивається самостійний напрям – формування вторинної мовної особистості, яка оволодіває іншою мовною картиною світу, що дає можливість зрозуміти нову культуру [2].

Лінгводидактика – прикладна лінгвістична дисципліна, яка розглядає як навчання, так і засвоєння іноземної мови. Лінгводидактика досліджує загальні закономірності навчання мовам,